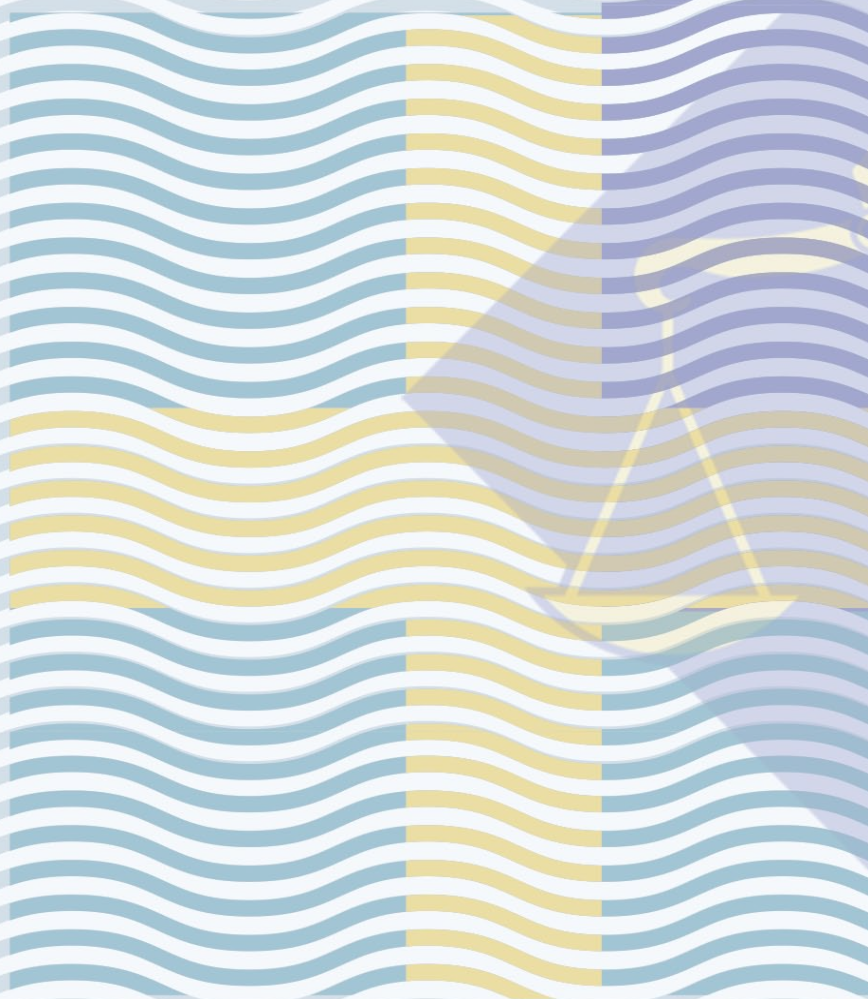

МОЈ ВОДИЧ КРОЗ КРИВИЧНИ ПОСТУПАК

ICEA

Švedska
Sverige

Ако си свједок/иња узраста од 12 до 18 година, онда је ова публикација баш за тебе!

Публикација ће да ти појасни како тече кривични поступак пред судом и да те упозна са главним учесницима тог поступка, као и лицима, која ће да ти пруже помоћ и подршку, док поступак траје.

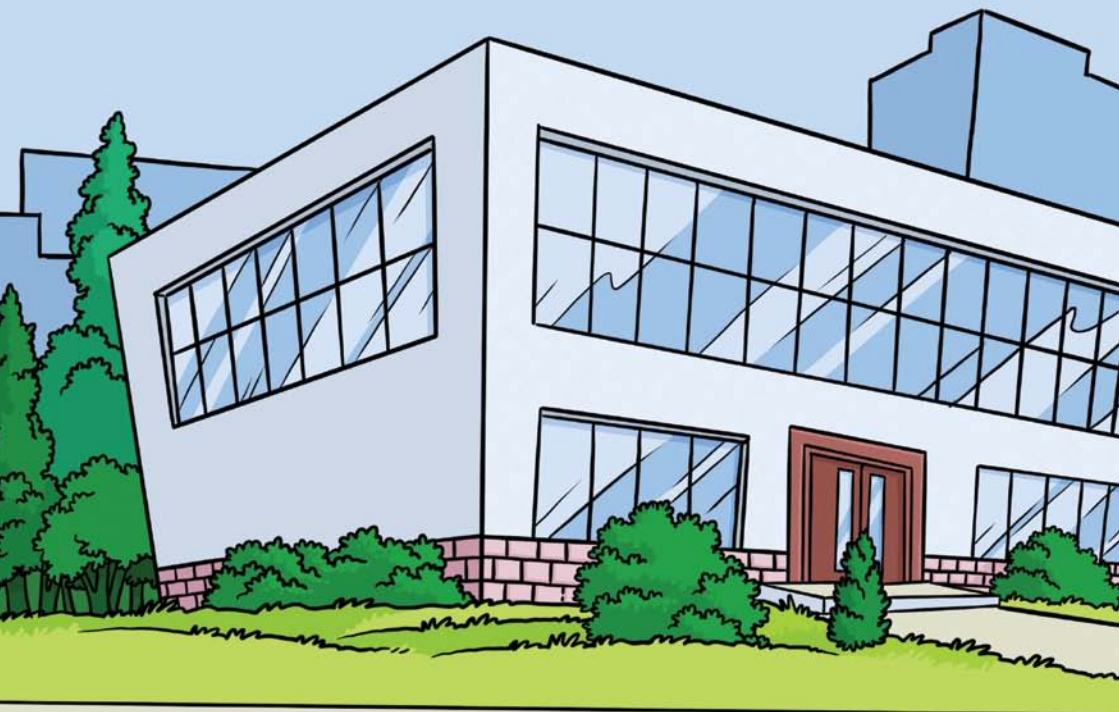

Кривични поступақ пред судом се води против оптужене особе зато што се мисли да је повриједила или довела у опасност тебе или неку другу особу, па је тако учинила кривично дјело.

Ти си позван на суд, да би рекао суткињи шта се десило и ко је повриједио или довео у опасност тебе или неко друго лице. То се зове свједочење, а ти си свједок и имаш дужност да говориш истину о ономе што си ти чуо, видио или доживио.

Ако је оптужена особа повриједила или довела у опасност тебе, онда си ти оштећено лице, али си уједно и свједок, јер ћеш суткињи рећи шта се десило и ко те је повриједио.

Ако оптужена особа није повриједила нити довела у опасност тебе, него некога другог, онда си ти само свједок, а суткињи ћеш рећи само оно што знаш о оптуженој особи и о томе шта се десило.

Ову публикацију можеш да покажеш и својим родитељима/старатељима или било ком другом лицу у које имаш повјерења, како би они могли да ти пруже што бољу помоћ и подршку.

Ако то желиш, твоји родитељи/старатељи или било које друго лице у које имаш повјерења, доћи ће с тобом на суд и бити ту онолико колико ти то желиш и када ти то желиш.

Током поступка упознат ћеш стручну савјетницу, тужиоца и суткињу и имаш право да их питаш све што ти није јасно.

Напомена за родитеље/старатеље:

Позивање као свједока малољетног лица, које није навршило шеснаест година живота, врши се преко родитеља, односно законског заступника, осим ако то није могуће због потребе да се хитно поступа или других околности.

Ја сам стручна савјетница

и ту сам да ти помогнем и пружим подршку док траје кривични поступак.

Бићу уз тебе од почетка до краја твог саслушања и објаснићу ти како тече поступак пред судом, која је твоја улога и улога осталих учесника поступка. Поред тога, моја дужност је и да обавијестим суткињу о свим потребама везаним за твоје саслушање.

Мене можеш слободно да питаш све што желиш.

Сви ми који учествујемо у поступку имамо обавезу да водимо рачуна о твом најбољем интересу, да пазимо на твоје достојанство, да поштујемо твоје право на живот, опстанак и развој, и да се прилагодимо твом узрасту, како би нас што боље разумио.

Ти имаш право да кажеш своје мишљење о свему што сматраш да је за тебе важно и имаш право да твоји родитељи или старатељи буду уз тебе или близу тебе током поступка, односно док траје твоје саслушање.

Запамти да сва дјеца имају једнака права, да се нико не смије понашати другачије према теби, због твог пола, језика, вјероисповијести, националног поријекла или било којег другог разлога, и да ми се можеш обратити, ако будеш имао осјећај да неко то чини.

Ако не разумијеш језик којим причају учесници у поступку, можеш да затражиш преводиоца, који ће да ти помогне да схватиш све што не разумијеш. Ако не разумијеш шта говоре учесници у поступку, јер користе теби непознате ријечи, слободно то реци и све ће да ти буде објашњено.

Ако си глух или нијем, немој да се плашиш, разговараћемо с тобом на начин који теби одговара.

Требаш да знаш да имаш право и на посебну помоћ, заштиту и подршку, ако немаш родитеље или свој дом, ако си припадник неке националне мањине или из било којег другог разлога, због којег живиш теже него друга дјеца.

А сада идемо да упознамо остале учеснике у поступку!

Ово је тужилац

Његов задатак је да у истрази прикупи потребне доказе, како би она-га, ко је према теби или неком другом учинио кривично дјело, могао да оптужи, а суд да га за учињено дјело казни. Он има потребна знања о правима дјетета, али и друга знања и вјештине, због којих баш овај тужилац учествује у поступцима који укључују дјецу.

Вјероватно си га већ упознао током истраге, када си први пут саслушан.

Твоје сљедеће саслушање ће уједно бити и последње, јер није дозвољено да се саслушаваш више од два пута. Ти ћеш бити са мном у посебној просторији, док се у судници, одвојено од нас, налазе тужилац, суткиња, оптужени и његова бранитељица. Питања ће да ти поставља само суткиња, коју ћемо видјети на екрану који се налази испред нас.

Нећеш видјети нити једно друго лице осим мене и суткиње. Суткиња ће да ти поставља питања, а ако питање не разумијеш, ја ћу да будем ту да ти помогнем и објасним, како би питање разумио и на њега одговорио.

Суткиња може да одлучи и да ти питања постављам ја, ако мисли да је тако боље за тебе.

Ако у суду нема услова да будеш смјештен у посебну просторију, бићеш саслушан у судници, у којој ће да се налазе суткиња, тужилац и бранитељица оптуженог, али не и оптужени, јер ће суткиња да га удаљи из суднице прије него што ми уђемо.

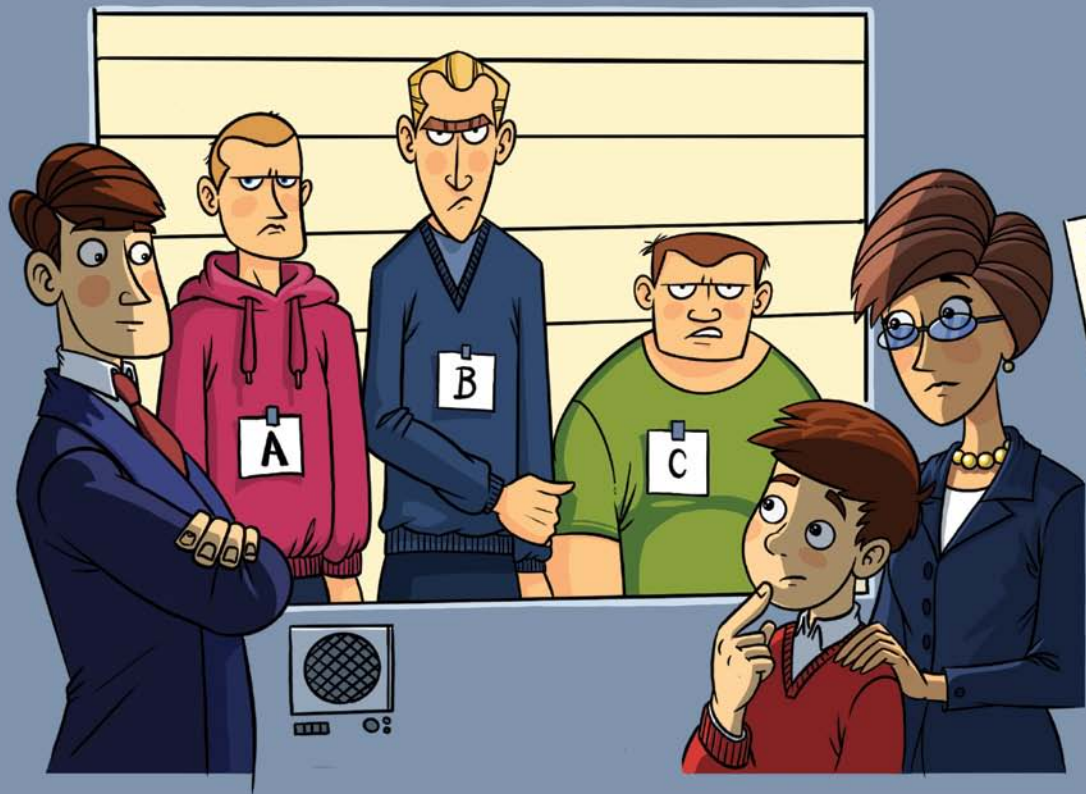

Оптужени је лице за које се мисли да је повриједило или довело у опасност тебе или друго лице и којем се због тога сад а суди.

Оптужени има право да се брани и због тога је ту његова бранитељица - адвокатица.

Понекад се оптужени сам брани, па нема свог браниоца - адвоката.

Сасвим је могуће да суткиња одлучи да није потребно да те се саслушава други пут. У том случају, користиће се снимак твог првог саслушања које је обавио тужилац или ће се прочитати записник твог саслушања и нећемо морати да одлазимо у посебну просторију нити судницу.

Желим да знаш и да те нико неће присиљавати да се суочиш с оптуженим, јер знамо да си преживио неугодно искуство и да си јако осјетљив због тога.

Постоји могућност да те, у једном моменту, суткиња замоли да извршиш препознавање оптуженог, односно да покажеш ко је лице које је повриједило или довело у опасност тебе или друго лице.

Не треба да бринеш, оптужени не може да те види док то чиниш.

Ако се случајно деси да видиш оптуженог на ходнику или испред зграде суда, не брини се, јер он нема право да ти се приближава нити да с тобом разговара.

ZAKON O ZAŠTITI DJECE I MALOLJETNIKA

-
-
-
-

Напомена за родитеље/старатеље:

Кривични поступак за кривична дјела на штету дјече и малолетника је хитан.

KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA

-
-
-
-

А ево нам и суткиње!

Она води овај поступак и доноси одлуку о томе да ли је оптужени крив или не. Баш попут тужиоца и суткиња има знања о правима дјетета, али и друга знања и вјештине, због којих баш она води овај поступак.

Суткиња ће да се побрине да поступак што краће траје и да нико не угрожава твоја права.

Како би те додатно заштитила, суткиња може да одлучи да са суђења искључи лица, која нису учесници кривичног поступка, тако да нико од њих неће знати шта се дешавало у поступку. Сви остали, који нису искључени из поступка, имају обавезу да све што су сазнали у току поступка чувају као тајну, а ако тајну открију, могу да буду кажњени.

Суткиња има дужност да прати начин твог саслушања.

С њом можеш да будеш потпуно отворен и да испричаш шта ти се догодило или шта си видео и чуо. Она има дужност да се побрине да свједочиш у потпуно безбједном окружењу и да ти свједочење не изазове додатну штету, бол и нелагоду.

Требаш да знаш и да, због свог узраста, представљаш посебног свједока, а то значи да имаш право и на посебну помоћ и заштиту.

Напомена за родитеље/старатеље:

Дјеца и малолетници по аутоматизму имају статус угроженог свједока у кривичном поступку. Поред тога, суд може дјетету да да и статус свједока под пријетњом. Учиниће то, када утврди да је лична безбједност или безбједност његове породице доведена у опасност због његовог учешћа у поступку, као резултат пријетњи, застрашивања или сличних радњи које су везане за његово свједочење.

Надаље, суд може да одлучи да саслуша дијете по посебним правилима која важе за заштићеног свједока. Суд ће то да учини када утврди да постоји очигледна опасност за личну безбједност свједока или његове породице и да је та опасност толико озбиљна да суд вјерује да се неће умањити, након што је свједок дао исказ, односно да ће се опасност повећати због давања исказа. У сваком случају, суд ће да одреди посебне мјере, једну или више њих, за заштиту таквих свједока.

То може да значи да ће суткиња да те саслуша прије осталих свједока, како не би морао да чекаш, а она ће свакако да се побрине да о свему обавјести и једну посебну установу, која се зове орган старатељства (центар за социјални рад) и која такође има дужност да ти помаже.

Када суд одлучи да си заштићени свједок, ти се више нећеш појављивати на суду, а твоји ће лични подаци остати тајна за све, па и за оптуженог, осим за записничара и суткињу који су те саслушали.

У сваком случају, биће ти објашњено на какву заштиту имаш право.

Напомена за родитеље/старатеље:

Према законима о заштити свједока под пријетњом и угрожених свједока, те законима о заштити и поступању с дјецом и малолетницима у кривичном поступку, тужилац и суд прије, у току и након окончања кривичног поступка, обавјештавају орган старатељства, односно орган социјалног старања, да омогући пружање помоћи и психолошку подршку свједоку, те стварање других неопходних услова за његов опоравак и нормално укључивање и функционисање у животnoj средини и окружењу.

Ако си због кривичног дјела претрпио штету, имаш право да ти се та штета надокнади.

Она може да буде материјална (када ти је одузета, уништена или оштећена нека ствар усљед учињења кривичног дјела) и нематеријална (када си претрпио бол и страх усљед учињења кривичног дјела).

Суткиња ће ти свакако рећи да имаш ова права и питаће те да ли желиш да ти се надокнади штета.

Ти се на овај начин изјашњаваш о свом имовинскоправном захтјеву.

Напомена за родитеље/старатеље:

У складу са законима о кривичном поступку, овлашћено лице има право да у овом поступку поднесе приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева, који је настао усљед учињења кривичног дјела, под условом да расправом о томе знатно не одуговлачи овај поступак.

Овај захтјев може да се односи на накнаду штете, поврат ствари или поништавање одређеног правног посла.

Приједлог за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку подноси се тужиоцу, односно суду, најкасније до завршетка главног претреса.

Суд може да одлучи да не расправља о имовинскоправном захтјеву у кривичном поступку, већ да овлашћено лице упути да свој приједлог поднесе и ријеши у парничном поступку пред другим судом. Исто тако, подносилац може и сам да одустане од приједлога за остваривање имовинскоправног захтјева у кривичном поступку и оствари га у парничном поступку.

Тужилац је дужан да прикупи доказе о имовинскоправном захтјеву везаном за кривично дјело.

Ствари више не изгледају тако страшно као што си мислио, зар не?

На крају поступка, судија ће да донесе своју одлуку на основу онога што си ти испричао, доказа тужиоца и доказа оптуженог. Ако судија утврди да је оптужени крив за оно што је учинио, изрећи ће му казну.

Ако судија утврди да оптужени није крив, тужилац може да се жали вишем суду, ако мисли да има довољно доказа за то.

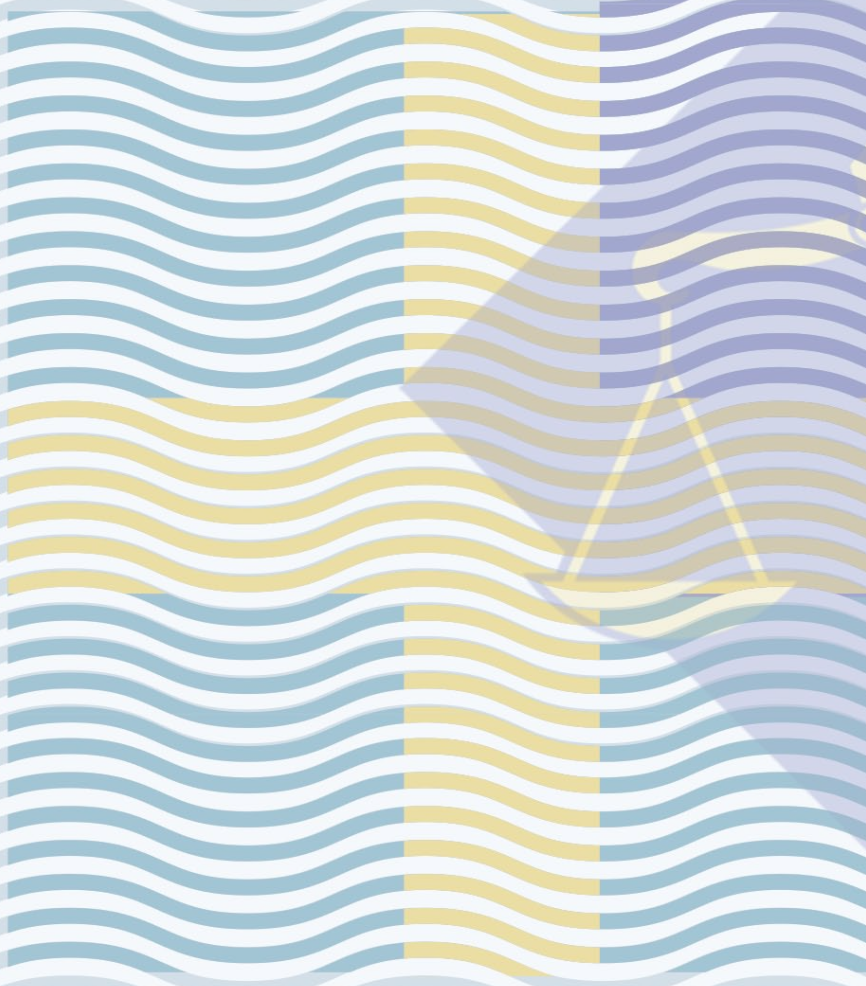

Напомена за родитеље/старатеље:

Законом је предвиђена могућност тзв. “медијације”. Ријеч је о процесу посредовања, у којем неутрално треће лице (медијатор) помаже оштећеном и учиниоцу кривичног дјела да, кроз комуникацију, постигну споразум о начину отклањања штетних посљедица насталих учињењем кривичног дјела.

ICEA

Švedska
Sverige

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Ова публикација је издата у оквиру Пројекта „Унапређење ефикасности судова и одговорности судија и тужилаца у БиХ - друга фаза”, који спроводи Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине (ВСТС БиХ), уз финансијску подршку Владе Шведске.

Општи циљ Пројекта је унапређење ефикасности правосуђа, с аспектом на судове, кроз јачање владавине права, демократије, људских права, унапређење положаја рањивих група у контакту са судом, јачање родне једнакости међу носиоцима/тељкама правосудних функција, пружање организационе и материјалне подршке правосудним институцијама, борбу против корупције, подршку у управљању судским предметима, обуке носилаца/тељки правосудних функција, судског и несудског особља, те реформу извршног поступка у правосудном систему БиХ.

У оквиру Пројекта, ВСТС БиХ предузима активности на унапређењу положаја рањивих група, укључујући дјецу и младе, у контакту с правосуђем, као специфичног циља Пројекта.

Садржај ове публикације је искључива одговорност ВСТС БиХ и не одражава нужно стајалишта Владе Шведске.

Сарадници на припреми текста публикације:

Јасмина Косовић
Мелиса Вардо

Аутор илустрација:
Емир Дурмишевић

